

Antònia Carré-Pons

La gran família

CLUB EDITOR
BARCELONA



Al punt que hom naix comença de morir.

PERE MARCH (I336-I413)



I

ELS PORCS

Quaranta quilos de matèria roja
bateguen dins un ribell atàvic.

TONI GOMILA, *Acorar*



Hi ha nits d'una foscor màgica, elèctrica, vibrant, i aquella n'era una. L'emoció se'ls expandia com els cercles concèntrics que dibuixa a l'aigua una pedra llançada amb traça. Com la cua d'un coet que s'enlaira rabent una nit de focs artificials. L'electricitat que les mantenia despertes les recorria per dintre, del cervell al cor, del cor al cervell, voltes i voltes que feien que, de tant en tant, una de les dues fes un bot a dins del llit. El fred es colava per entre les flassades.

—Para quieta, que em destapes.

—¿Tu no estàs nerviosa?

—Esclar que sí, però no em bellugo. No molesto. Para, et dic.

—No puc.

—Si no t'estàs quieta, cridaré la mama.

—Xivata.

—Va, no ens barallem aquesta nit.

—No puc dormir. Estic massa nerviosa.

—Jo tampoc.

—¿Parlem una mica?

—Sí.

I van parlar. ¿De què? De coses impossibles. De què farien quan serien grans. Es comprarien un cotxe i viatjarien

soles, conduirien totes dues perquè totes dues n'aprendrien, no com la mama que no en sap, recorrerien tots els racons de Catalunya, després agafarien avions que les portarien a l'altra punta de món. Cada vegada que la feien viure, la fantasia s'engrandia: el cotxe era més gros, els poblets tenien noms més estranys, els països eren més exòtics. Potser vindria un dia que no tornarien a casa o potser sí, potser després de cada viatge s'hi aturarien una temporada per recuperar forces i perquè els cresquessin les ganes de tornar-ne a marxar. Així tindrien temps de fer prou diners per comprar-se un cotxe nou. Ben gros. Amb tren no, que no hi viatjarien, mai, no els oferia la independència del cotxe i si volien anar lluny no hi havia res millor que un avió supersònic.

S'estaven quietes sota el pes de les tres mantes. Només una cama va bellugar, sense ímpetu per modificar el microclima d'entre els llençols. L'empenta va arraconar la burra nova al fons del llit, ja no la necessitaven per res, mentre feia escalfor totes dues hi havien posat els peus, barallant-se per si l'una els hi tenia més estona que l'altra, ara que era freda ja no els feia cap servei. Havia sigut un bon regal d'aniversari, aquesta burra nova, perquè tenia una roba de llana al damunt del plàstic verd i espès, una funda de quadrets vermells i negres que els protegia els peus de les cremades.

—¿Per què és la burra, la bossa de l'aigua calenta?

—Perquè abans, en els temps de l'àvia Rosa, hi havia un instrument que feien servir per escalfar els llits. Li deien el burro, era de fusta amb un braseret a dins. Ho van explicar a l'escola, vam llegir un text on en sortia un, de burro.

—Ja ho entenc. Com que ara nosaltres tenim una bossa, per això és la burra.

La petita va riure com si acabés d'explicar un acudit. La gran no va dir res.

Vivien amb el fred ficat als ossos i no passava res. De vegades se'ls feien penellons als dits i tampoc no passava res. Els matins més freds d'hivern, quan la mama pujava al quarto a despertar-les, els fregava les cames amb alcohol abans que es posessin els leotards grisos per anar a l'escola. Les mans de la mama damunt de la pell, una carícia brusca però una carícia. Un contacte que estimulava a viure amb alegria, ni que fos una mica. El fred era tallant com un ganivet, els cossos s'hi havien acostumat sense una rèplica, com s'havien acostumat a l'aspror del jersei de llana que els picava a la pell del coll —als braços i al cos no perquè portaven samarretes empelfades de màniga llarga— i que la mama els obligava a posar-se perquè era el jersei més gruixut que tenien. Com s'havien acostumat a la incomoditat del pràctic que els tapava la boca i el nas, a aquella roba fina que acabava plena de baves i a aquelles dues borles marró fosc que anaven fent tombs per sota dels ulls.

—¿A tu et sembla que ens portaran la tele en colors que he demanat?

—No ho sé. No sé si els Reis són tan rics. Però si no la porten, segur que hi haurà alguna cosa que t'agradi.

—¿Per què els Reis sempre deixen els regals al quarto dels avis?

—Perquè entren a les cases pels terrats.

—¿A tu et portaran aquell nino que parla?

—Això potser sí.

—¿I per què a tu t'han de portar el nino i a mi potser no em portaran la tele?

—No dic que no te la portin. Dic que potser no la podran portar. Una tele val molts diners.

—Estigues quieta. Amb aquests bots que fas m'encosti-paré. I serà per culpa teva.

—Ets una pesada.

—La pesada ets tu, que no pares.

Totes dues van fer un moviment brusc per situar-se cada una a una punta del llit. Un gest sincrònic, usual, que evitava el contacte i els feia imaginar que existien lluny l'una de l'altra. L'alenada de fred es va fondre quan automàticament es van tapar el cap amb les tres mantes.

—Si et porten el nino que parla, ¿hi jugarem totes dues, demà?

—No. El nino serà meu. Hi jugaré tota sola.

—Mala persona.

—Calla. És hora de dormir, va.

L'estrebada simultània va tensar una mica més les mantes. Cap de les dues no va tornar a obrir boca. A poc a poc, van anar deixant de bellugar-se. La solitud va planar per la foscor del quarto.

Quan li costava adormir-se, la Rateta tenia un mètode infal·lible de la seva invenció. Tancava els ulls amb força, mirava cap endins i es fixava en les imatges que se li dibuixaven a sota de la parpella closa. No havia de fer res, només respirar i esperar una mica que anessin venint, l'una darrere l'altra. La cara boteruda d'un gegant que li somreia. El cap d'un cavall que escampava per l'aire els pèls de la crinera verda. Dos punys femenins que s'obrien i es tancaven. Uns ideogrames japonesos escrits damunt d'una tela de seda groga. El descobriment de tota aquella vida que només ella podia copsar la relaxava tant que la son sempre la vencia i la Rateta es donava, orgullosa de tornar a sortir-se'n sense l'ajuda de ningú. Un nas prominent que engolia l'aire a la desesperada. Un braser que exhalava puntes vermelles a l'envidriat. En un acte reflex, la Rateta es va tocar la part interior del canell dret, va obrir els ulls a la foscor i el godall simpàtic que saltironava va desaparèixer.

Asseguda amb les cames a sota les faldilles de la taula bra-ser, l'àvia Rosa llegia i comentava amb plaer les notícies tre-mebundes d'El Caso. De tant en tant es treia un mocador blanc de la butxaca de la bata, s'eixugava el nas amb un gest artrític, i se'l guardava per tornar-lo a treure acabada la no-tícia. Llavors es mirava la Rateta amb ulls entendrits, humi-tejats, li explicava el crim amb pèls i senyals, li donava un sugus i encabat li repetia el seu mantra:

—Aproveiteu la vida, filletes, aproveiteu tots els moments bons que us vinguin perquè un dia s'acabaran. Fixa't, Rate-ta, quina gent més dolenta que hi ha pel món —i la Rateta no podia entendre per què aquells ulls blaus pansits només brillaven quan parlava del diari.

No en sabia res, de la vida de l'àvia Rosa, només que ha-via fet de telefonista al poble i que havia viscut una guerra, una experiència horrorosa que havia quedat reduïda a la mort del fill i del marit, enumerades sempre per aquest or-dre. ¿Com podia ser que si havia sentit totes les converses privades dels habitants del poble a través dels cables i clavi-lles que connectava i desconnectava cada dia, tingués tan poques coses a dir? Quan no llegia el diari, la Rateta la veia sempre d'esquena, plantada al davant de la pica de la cuina,

fent la feina que la seva filla, la iaia Maria, li havia assignat, rentant plats amb dos gibrells de color verd, un pel sabó, l'altre per esbaldir. Es movia amb tanta lentitud que la Rateta es pensava que els plats i els vasos no acabarien de passar mai d'un gibrell a l'altre, quedarien suspesos a l'entremig. I llavors arrencarien una dansa rítmica a mig aire de la cuina i s'anirien endreçant tots sols als prestatges i als calaixos com en una pel·lícula de dibuixos animats.

A l'envidriat s'hi estava calentó. La Rateta dibuixava al davant de l'àvia Rosa, la Sió seia a terra en un coixí i jugava amb un parell de nines lletges que es barallaven. La Rateta pintava uns ànecs de color vermell.

—Ja ho sé, que els ànecs no són vermells, ¿però què passa si jo me'ls imagino així? —va dir amb fúria quan la Sió es va aixecar i li va fer notar, burleta, que el color dels ànecs no era ben bé aquell—. No n'has de fer res, de com pinto. I a més, n'he parlat amb l'Ojalà i també li agraden així.

La Rateta va passar la mà per sobre del dibuix amb un gest veloç, allunyant-ne la mirada reprovadora, i el color li va caure a terra. La Sió se'n va adonar de seguida. Va estirar la cama i el va fer anar a parar sota la taula. La Rateta es va agenollar, va aixecar les faldilles del braser i va veure el color al mig, envoltat de cendra. La Sió la va empentar, la Rateta va parar el cop amb el canell dret, que va tocar brasa. Primer no va voler plorar, però aviat el dolor li va fer saltar les llàgrimes.

L'àvia Rosa va deixar estar el diari. Va fer aixecar la Rateta, li va mirar el canell, la va agafar de l'altra mà i la va estirar cap a la botiga.

—La iaia Maria sabrà què hem de fer. Anem.

A la botiga hi havia una clienta amb el cabàs a terra. La iaia Maria, amb els braços repenjats al taulell, hi feia conversa. En arribar l'àvia Rosa, atordida, i la Rateta al darrere plorant, la iaia Maria va sortir corrents preguntant què havia passat.

—Això no és res. Una mica d'aire t'anirà la mar de bé. Vine, seu aquí una estona.

Va acompanyar la Rateta a fora i la va fer seure al pedrís. Ella no parava de plorar, espantada. La Sió va aparèixer amagada darrere de la mare, que venia corrents del pati. Quan va veure la mama, la Rateta va deixar de plorar i de notar la cremada. A penes somicava, estava salvada.

La mama li va mirar el canell i va començar a cridar:

—¿Que no ho veieu, que aquesta nena s'ha cremat? ¿Sou ximpls o què, vosaltres dues? ¿Com se us acut treure-la al carrer amb aquest fred? —i l'estirava per la mà ferida, cap a la cuina, on la va fer enfilar a la cadira davant de la pica amb el canell sota l'aixeta perquè l'aigua hi ragés una bona estona.

—Encabat t'hi posaré una pomada i ja no et farà mal.

A la botiga se'n va parlar uns quants dies, de l'incident —o de l'accident, segons qui era que narrava els fets. La mare de la Rateta donava la culpa a la iaia Maria, la iaia Maria criticava la mare amb un punt de reconeixement de culpa. La Rateta anava caçant converses al taulell quan tornava de l'escola.

—Sempre ha sigut molt exagerada, la meva jove, què hi vol fer. És bona noia, però esverada. La va espantar més ella

amb els seus crits que no pas el mal que li pogués fer la maneta, pobra criatura.

Cada vegada que la mama li posava la pomada, la Rateta s'adonava que la vermellor del canell anava desapareixent i que el dolor se li fonia tan ràpid com la carícia desitjada. Tot anava sempre de pressa, un megàfon escopia les ordres.